

HODNOCENÍ ČESKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EU 2022 NESTÁTNÍMI NEZISKOVÝMI ORGANIZACEMI

Shrnutí výstupů

Březen 2023

Úvod a poděkování

Tento materiál shrnuje zkušenosti 20 sítí a velkých nestátních neziskových organizací (NNO) a slouží ke zpětnému vyhodnocení českého předsednictví v Radě EU z jejich pohledu. Sběr informací a jeho podoba byly iniciovány a konzultovány s Výborem pro EU (VEU) při Radě vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO) a realizoval ho koordinační tým sítě NeoN, který má zázemí v obecně prospěšné společnosti Glopolis. Data byla sbírána v lednu a únoru 2023 na základě dotazníku (Dotazník ke zhodnocení míry a kvality zapojení NNO do CZ PRES), přibližně v polovině případů se uskutečnil strukturovaný rozhovor s členem pracovního týmu, který byl do dotazníku zaznamenán.

Referenčním podkladem pro hodnocení českého předsednictví byl materiál s názvem **„Příspěvek nevládních neziskových organizací k přípravě a realizaci programu předsednictví ČR v Radě EU 2022“** (dále jen Příspěvek NNO), který zveřejnila organizace Glopolis 17. 6. 2022 po společném přípravném zasedání Výboru pro EU na pracovní úrovni a Výboru pro EU při RVNNO. Spolupracující nestátní neziskové organizace v něm shrnuly svá očekávání směrem k plnění vládních priorit pro předsednictví a nabídly svou expertízu do akcí českého předsednictví, pro komunikační a osvětovou rovinu předsednictví a zprostředkování možnosti zapojení evropských sítí NNO. Dotazník pro sběr informací kopíroval 12 hlavních témat uvedeného materiálu, ale dal i volnou možnost k hodnocení předsednictví nad rámec těchto oblastí.

Hlavní témata byla tato:

- Zvládnutí uprchlické krize a poválečné obnovy Ukrajiny
- Humanitární a rozvojová pomoc a podpora lidských práv
- Bezpečná a bezuhlíková energetika
- Odolnosti vůči ruskému vlivu a kybernetickým hrozbám
- Zmírnění hospodářských a sociálních dopadů pandemie a migrační vlny
- Duševní zdraví dětí a mladých lidí a smysluplnost učení
- Kulturní a kreativní odvětví
- Rámec právního státu a podpory občanské společnosti
- Ochrana občanských svobod a plurality médií
- Rovnost žen a mužů
- Implementace závěrů Konference o budoucnosti Evropy
- Vyhlášení roku 2025 Evropským rokem dobrovolnictví

Dotazování se týkalo jak faktického posunu v agendách samotných, tak míry zapojení NNO do realizace předsednictví v relevantních oblastech. Součástí zadání od Výboru pro EU při RVNNO bylo i zjišťování evropských témat, kterým se chtějí NNO věnovat i po skončení předsednictví, a předpokladům pro spolupráci státu a NNO na této agendě.

Primární skupinou **respondentů** byli garanti dvanácti témat formulovaných ve výše zmíněném materiálu, šetření se ale neomezovalo jen na ně. Sběr informací probíhal od druhé poloviny ledna do 22. února 2023.

Děkujeme všem, kdo se sběru informací zúčastnili, za jejich čas a expertízu.

OPEN SOCIETY FOUNDATIONS

Tento materiál vznikl v rámci projektu podpořeného grantem Nadace Open Society Institute ve spolupráci s Europe a Eurasia Program of the Open Society Foundations.

Za obsah a závěry materiálu odpovídají autoři a nelze ho považovat za vyjádření názorů donora.

Toto hodnocení vzniklo na základě koordinace aktivit nevládních neziskových organizací v rámci sítě NeoN a dalších spolupracujících organizací. NeoN propojuje 18 platforem, které dohromady sdružují přes 540 organizací. Společně usilujeme o udržitelnou demokracii a odolnou občanskou společnost. Nezávislý a aktivní neziskový sektor i otevřený kultivovaný občanský prostor považujeme za podmínku zdravé demokracie.

Vznik tohoto materiálu koordinoval Glopolis.
www.glopolis.org

Kontakt:

Blanka Mouralová, mouralova@glopolis.org

Shrnutí hlavních zjištění

Každou z 12 tematických oblastí hodnotila alespoň jedna střešní organizace nebo významná NNO. Byly to organizace vystupující jako garanti dané oblastí v Příspěvků NNO nebo organizace jimi doporučená.

- Faktické naplnění cílů očekávaných od evropské politiky v době českého předsednictví hodnotili nejčastěji jako **průměrné**. Průměrné hodnocení obdrželo i české předsednictví, pokud jde o jeho výkon a míry jeho vlivu na změny ve sledovaných oblastech.
- **Nad průměrem** byly hodnoceny posuny v oblasti rovnosti žen a mužů, ve věci posilování odolnosti vůči ruskému vlivu a kybernetickým hrozbám, ve věci zvládnutí uprchlické krize a poválečné obnovy Ukrajiny a v oblasti humanitární a rozvojové pomoci.
- **Mírně nadprůměrně** byl hodnocen vývoj v oblasti energetické bezpečnosti a transformace.
- Jednoznačně **nejhorší hodnocení** se týkalo implementace závěrů Konference o budoucnosti Evropy a také podpory právního státu, demokracie a občanské společnosti v Evropě.
- **Podprůměrně** byl hodnocen i vývoj v oblasti kulturních a kreativních odvětví i naplňování snah směrem k vyhlášení Evropského roku dobrovolnictví.

Možnosti zapojení do spolupráce se státem v době předsednictví označila více než polovina respondentů za lepší než v předcházejícím období. Tři respondenti uvedli, že vnímali možnost zapojení jako horší v porovnání s dobou před předsednictvím. Necelá polovina respondentů deklarovala, že jejich zapojení do agend předsednictví ČR v Radě EU odpovídalo jejich představám a kapacitám. V podstatě všechny organizace zapojené do šetření deklarovaly svou ochotu angažovat se i nadále v evropských agendách jejich zájmu.

Příkladem **dobré praxe** je jednoznačně spolupráce Ministerstva zahraničních věcí s neziskovými organizacemi, které se věnují transformační politice. Spolupráce i během českého předsednictví v EU probíhala na všech úrovních, od ministra, přes náměstky až po jednotlivé odbory. Dalším pozitivním příkladem jsou akce Českého fóra pro rozvojovou spolupráci (FoRS) ve vazbě na předsednictví, které byly možné díky podpoře z fondů EU v rámci spolupráce s partnery zemí předsednického tria. Nadstandardní měrou se mohli účastnit evropských agend v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zástupci České rady dětí a mládeže.

Za **slabinu předsednictví** byly označeny nedostatečné kapacity státní správy a její neuspokojivý výkon ve využití předsednické role pro komunikaci důležitých evropských témat v českém kontextu. Za hlavní faktor negativně ovlivňující možnost spolupráce státu a NNO v době předsednictví byla označena trvalá malá otevřenost státní správy vyžívat lidské a intelektuální zdroje neziskového sektoru, a z toho plynoucí nedostatky v organizaci spolupráce.

Doporučení pro lepší spolupráci státu s NNO na evropských agendách

Pořadí, ve kterém jsou doporučení respondentů uvedena, vychází z priorit, jak se na nich shodli členové a členky Výboru pro EU RVNNO.

- Trvale zapojit odpovídající oborové sítě NNO do připomínkování evropských agend na úrovni resortů, např. v rámci resortních koordinačních skupin či v podobě strategických partnerství mezi resorty a NNO.
- Podporovat budování kapacit v sektoru NNO pro participaci a partnerství státu s NNO, posilování kultury participace a kapacit státu pro spolupráci.
- Zavést stálou platformu NNO, která by se vyjadřovala k evropským agendám, pravidelně informovat Výbor pro EU RVNNO o významných evropských agendách, které vláda ČR řeší, udržet aktivitu VEU při RVNNO.
- Zajistit, aby se zástupci mladých lidí mohli podílet na politických jednáních i mimo předsednictví.
- Hledat mechanismy, jak zachovat dobré postupy spolupráce státu a NNO z doby předsednictví, jako pravidelné kulaté stoly nebo vytvoření komunikační platformy, využití hromadné konverzace/ mailingu, včetně zajištění zpětné vazby na podněty od NNO.
- Posílit personální a finanční kapacity pro spolupráci českých sítí NNO s evropskými sítěmi, zapojit evropské NNO do akcí pořádaných v České republice.
- Upřesnit uznávanou podobu zapojení NNO, kde to EU vyžaduje, aby se neodehrávala jen na formální úrovni.
- Vytvořit systém znalostní báze o neziskovém sektoru pro výkon veřejné služby.
- Využívat i v budoucnu kontakty navázané do stálého zastoupení ČR v Bruselu (pro NNO).
- Přijmout závazné normy vyžadující partnerství mezi sektory, vč. občanského.

Podrobné shrnutí výstupů

Informace o respondentech

Do šetření se zapojilo celkem 20 organizací, dvě z nich dvěma respondenty, z nich každý se vyjadřoval k jiným oblastem.

Účastníci šetření se vyjadřovali k jedné až čtyřem vybraným oblastem. Nikdo nepřidal oblast navíc k původním 12 ze společného Příspěvků NNO.

Každou z 12 oblastí hodnotila alespoň jedna střešní organizace nebo významná NNO (1 až 7). Byly to organizace vystupující jako garanti dané oblastí v Příspěvků NNO nebo organizace jimi doporučená.

Oslovení respondentů mimo kontext společného Příspěvků NNO bylo s výjimkou jedné organizace neúspěšné.

Pokrytí tematických oblastí

Graf ukazuje rozložení odpovědí podle tematických oblastí (poslední řádek má podobu doplňující poznámky a není pro tento bod podstatný).

Hodnocení naplnění priorit

Nestátní neziskové organizace formulovaly v Příspěvků NNO svá očekávání směrem k plnění vládních priorit předsednictví při zahrnutí vlastní expertízy v daných oblastech. **Faktické naplnění těchto cílů evropské politiky bylo v šetření nejčastěji hodnoceno jako průměrné** (téměř 36 % hlasů pro hodnocení 3 na škále 1-5). Hodnocení zahrnovalo i posuny na národní úrovni ve spojitosti s celoevropskou agendou. Zcela negativně (hodnocení 5) se k tomuto hodnocení vyjádřilo necelých 13 % hlasů, maximální spokojenost s naplněním cílů (hodnocení 1) vyjádřilo necelých 8 % hlasů. **I v celkovém součtu je průměrná dosažená známka 3.**

Pozn.: V součtu tu pracujeme s 39 hlasy – při započtení více hlasů jednoho individuálního respondenta, pokud se vyjadřoval k více oblastem.

Vztaženo k jednotlivým tématům vypadá hodnocení naplnění priorit pro předsednictví takto (tučně uvádíme průměrnou známku):

Rovnost žen a mužů - **2** (hlasy 2 a 2)

Odolnosti vůči ruskému vlivu a kybernetickým hrozbám - **2,3** (hlasy 2, 2, 3)

Zvládnutí uprchlické krize a poválečné obnovy Ukrajiny - **2,4** (3, 3, 3, 2, 1)

Humanitární a rozvojová pomoc a podpora lidských práv - **2,5** (hlasy 1, 2, 3, 4)

Bezpečná a bezuhlíková energetika - **2,7** (hlasů 4, 3, 3, 3, 2, 2, 2)

Duševní zdraví dětí a mladých lidí a smysluplnost učení - **2,75** (hlasy 1, 3, 3, 4)

Zmírnění hospodářských a sociálních dopadů pandemie a migrační vlny - **3** (na základě jednoho hodnocení)

Kulturní a kreativní odvětví - **3,5** (hlasy 4 a 3)

Vyhlášení roku 2025 Evropským rokem dobrovolnictví - **3,5** (hlasy rozděleny 3, 4)

Ochrana občanských svobod a plurality médií - **4** (hlasy rozděleny: 3, 5)

Rámec právního státu a podpory občanské společnosti - **4,3** (hlasy rozděleny 4, 4, 5)

Implementace závěrů Konference o budoucnosti Evropy - **4,75** (hlasy rozděleny: 5, 5, 5, 4)

Nad průměrem byly hodnoceny posuny v oblasti rovnosti žen a mužů, ve věci posilování odolnosti vůči ruskému vlivu a kybernetickým hrozbám, ve věci zvládnutí uprchlické krize a poválečné obnovy Ukrajiny a v oblasti humanitární a rozvojové pomoci.

Pokud jde o **rovnost žen a mužů**, výsledky jednání v období českého předsednictví jsou úspěšné zejména v rovině legislativní. Podařilo se vyjednat směrnici o transparentním odměňování (Pay Transparency Directive; v Příspěvku NNO jsme o ní psali jako o směrnici o platové transparentnosti) a směrnici o rovném zastoupení žen v boardech (Women on Boards Directive). Velkou energii věnuje sekretariát Rady RŽM ve spolupráci s MPSV vyjednávání návrhu první z jmenovaných směrnic. České předsednictví Rady EU připravilo kompromisní balík k celému návrhu směrnice a v listopadu se mu podařilo dosáhnout průlomu ve vyjednávání. Aktuálně české předsednictví Rady EU ve spolupráci s Evropským parlamentem a Evropskou komisí připravuje finální text směrnice. Sekretariát Rady vlády pro RŽM také připravil pravidelné závěry Rady EU v oblasti rovnosti žen a mužů s názvem „Rovnost žen a mužů v narušených ekonomikách: zaměření na mladou generaci“ schválené na jednání Rady EPSCO dne 8. prosince 2022. Na daném jednání byla také schválena dvě doporučení týkající se revize tzv. Barcelonských cílů a dlouhodobé péče. Naopak u návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí nedošlo k žádnému většímu pokroku ve vyjednávání její finální podoby.

Hodnocení posunů v oblasti **posilování odolnosti vůči ruskému vlivu a kybernetickým hrozbám je** poměrně komplexní. Pokud jde o protiruské sankční balíčky, respondenti vnímají pozitivně relativně rychlou novelu zákona o provádění mezinárodních sankcí nebo navýšení kapacit Finančního analytického útvaru (FAÚ), i když to není hodnocení jednoznačné. V zákoně o národních sankcích (tzv. Magnitského zákon), jehož schválení respondenti hodnotí také pozitivně, spatřuje jeden z nich současně několik nedostatků, např. absenci korupce ve výčtu skutků, kvůli kterým lze osobu zařadit na sankční seznam. Mapování majetku s ruskou vazbou, boji s daňovými ráji se podle jejich hodnocení víceméně dařilo. Jeden z respondentů ocenil, že Česká republika nepřistoupila k omezení veřejného přístupu do evidence skutečných majitelů po rozhodnutí Evropského soudního dvora. Pokud jde o obranu vůči dezinformacím, ta probíhala efektivně, ovšem za cenu znejistění principu svobody slova, což je v našem prostředí významný problém.

Ve věci **zvládnutí uprchlické krize a poválečné obnovy Ukrajiny** je pozitivně kvitováno, že se udržel jednoznačný kurz české zahraniční politiky vstřícný k Ukrajině, a to i přes negativní jevy, které ovlivnily českou společnost. I tak se podařilo udržet protiukrajinské nálady na uzdě. Posunulo se řešení týkající se ruských a běloruských občanů. Na úrovni EU se hledala hlavně technická řešení k ochraně hranic, digitalizaci informací o tocích migrantů nebo kvótám pro přijímání uprchlíků, dále změny Evropského azylového systému a prodlužování dočasné ochrany. Na evropské úrovni se dále řešilo transponování evropské finanční podpory pro integraci na národní úrovni, kde došlo k posunu, ovšem o stavu těchto věcí na národní úrovni není dost dostupných informací.

Z hlediska praktického zvládnutí migrace jsme pozadu s řešením bydlení pro uprchlíky i ve zvládnutí integrace na školách (především pro ty, kteří neočekávají, že se po nezbytně nutné době zase vrátí domů). V otázkách integrace jde o nadresortní agendu, která vyžaduje stálý a silný koordinační orgán.

Při hodnocení **humanitární a rozvojové pomoci a podpory lidských práv** je vyzdvihováno navýšení prostředků na humanitární pomoc pro Ukrajinu z českého rozpočtu (po původních škrtech). Pod tlakem okolností stát uvolňuje finanční prostředky flexibilně, což je pozitivní. Poukazuje to ale i na nesystémové zacházení s touto agendou a příklon k ad hoc řešením, což je vnímáno dvousečně. Na zřeteli je třeba mít, že celosvětově se nůžky mezi zvyšující se potřebou pomoci a množstvím disponibilních prostředků rozevírají. Dalším pozitivním aspektem je kontinuita, která je udržována při předávání této agendy v rámci předsednického tria (Francie, Česká republika, Švédsko). Jeden z respondentů popsal jako výjimečnou aktuální situaci, kdy český ministr zahraničí prezentuje téma humanitární a rozvojové pomoci jako vládní prioritu a ministerstvo samo hledá prostor pro zlepšení i ve spolupráci s NNO a aktivně se i o jejich činnost a zkušenosti zajímá.

ČR poskytla poprvé alespoň nějaké finanční prostředky do Zeleného klimatického fondu (Green Climate Fund) zřízeného Pařížskou klimatickou dohodou v roce 2015. Tento posun je chápán v přímé souvislosti s naší pozicí předsednické země na klimatickém summitu.

Mírně nadprůměrně byl hodnocen vývoj v oblasti energetické bezpečnosti a transformace. K tomuto tématu se vyjadřovalo nejvíce respondentů (7). Vycházeli z toho, že české předsednictví nastoupilo v momentě klíčovém pro legislativu v oblasti obnovitelných zdrojů, úspor energie, ale také pro řešení sociálních otázek spojených s vysokými cenami energií. Respondenti oceňují úspěch při projednávání jednotlivých součástí balíčku Fit for 55 a převádění cílů REPower EU do praxe. Patří sem přijetí balíčku ETS 2, rozšiřující systém povolenek na nové sektory, zavedení nové povinnosti využít 100 % výnosů z povolenek na klimatická opatření, v kombinaci s přípravou systému postupného zavádění zpoplatnění uhlíku v dovážených produktech (CBAM) a opatření týkající se emisí ze spalovacích motorů. To vše je vnímáno jako pozitivní překvapení, byť jde o součást původního programu předsednictví, ale jejich skutečné dotažení je úspěch. Pokud jde o požadavek, aby byl Sociální klimatický fond z balíčku (SCF) Fit for 55 spuštěn co nejdříve, došlo k naplnění částečnému -- SCF byl na konci předsednického období zatím "pouze" vyjednáán na úrovni tria předsednických zemí. I to je samozřejmě posun. Nejednoznačný je názor na dostatečnost směrnice o obnovitelných zdrojích a o energetické účinnosti, kdy byly potvrzeny nízké cíle pro podíl obnovitelných zdrojů energie ze strany Rady.

Došlo ke snížení dovozní závislosti na ruském plynu, ovšem ten se do velké míry pouze nahradil plynem odjinud a Česká republika stále plánuje investovat velké prostředky do nové plynové infrastruktury. To je vývoj, před kterým NNO varovaly.

Z tématu zelené tranzice se bohužel nepodařilo udělat téma významné v rámci komunikace vlády či vzdělávací politiky. Oproti prioritám předsednického tria Francie, Česká republika, Švédsko nebylo téma vzdělávání pro udržitelnost vyzdvíženo jako téma českého předsednictví.

Jednoznačně nejhorší hodnocení se týká implementace závěrů Konference o budoucnosti Evropy (viz dále část Hodnocení českého předsednictví), a také podpory právního státu, demokracie a občanské společnosti v Evropě. Podprůměrně byla také hodnocena kulturní a kreativní odvětví i snahy směrem k vyhlášení Evropského roku dobrovolnictví.

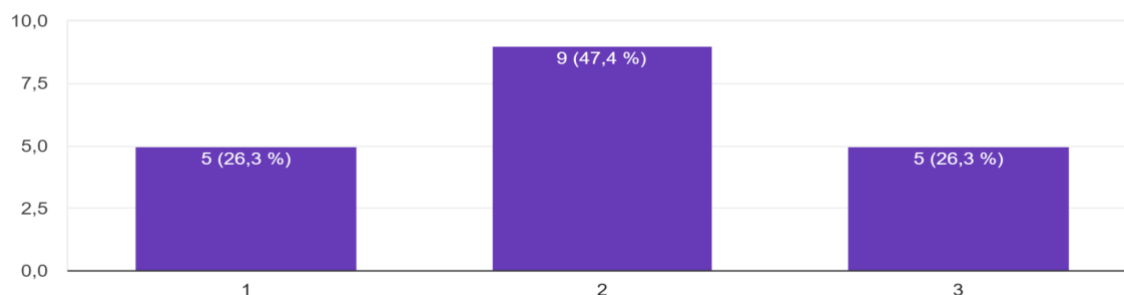
S ohledem na **podporu právního státu** v evropském kontextu bylo přáním, aby se ČR jasněji vymezila vůči prohřeškům Orbánova režimu v Maďarsku, a to ať už v souvislosti maďarského blokování pomoci Ukrajině nebo členství Finska a Švédska v NATO. Věcně se kvituje, že v době českého předsednictví v Radě EU se nakonec podařilo schválit odebrání peněz z evropských kohezních fondů Maďarsku. S ohledem na posílení odolnosti demokratických institucí, konkrétně podpory občanské společnosti, jsme se nedopracovali k potřebnému respektu pro všechny partnery a při zohledňování stanovisek stále hraje nepřiměřenou roli hierarchický přístup převládající u velké části státních institucí. Podle mínění respondentů došlo k pozitivnímu posunu v zapojování mladých lidí do rozhodovacích procesů nebo alespoň začleňování názorů mladých lidí do přípravy podkladů k rozhodnutím. Tam, kde participace mládeže není dostatečná, jsou překážky alespoň pojmenovány a problémy verbalizovány.

V oblasti **kultury a kreativních odvětví** chyběla komunikace ohledně dokončování a schválení nového Pracovního plánu pro kulturu na léta 2023--2026, který by měl zohlednit nejen program Kreativní Evropa 2021-2027, ale také reagovat na negativní dopady pandemie covid. Implementace Národního plánu obnovy byla bohužel zahájena opožděně oproti původnímu plánu a lze předpokládat přímý vliv na očekávané znovuoživení (proběhly první výzvy). V rámci tohoto procesu ale stále zůstává řada otázek k dalšímu projednání, zejména z hlediska administrace a pravidel a možností čerpání.

Hodnocení role českého předsednictví

Pokud jde o hodnocení českého předsednictví a míry jeho vlivu na sledované oblasti (podíl na úspěších, příp. neúspěších dosažených na evropské úrovni, nebo návazně u nás v souvislosti s předsednickou rolí), bylo ohodnoceno průměrnou známkou 2 (na škále 1-3). Necelá polovina hlasovala pro hodnocení 2, druhá polovina hlasů byla rovnoměrně rozdělena mezi hodnocení 1 a hodnocení 3. Viz následující graf.

Jak silná při tom byla role českého předsednictví? 1 = nejlepší hodnocení
19 odpovědí

Nejlépe hodnocená byla role českého předsednictví v oblasti humanitární a rozvojové pomoci a podpory lidských práv a v oblasti zvládnutí uprchlické krize a poválečné obnovy Ukrajiny. Byla to vysoko postavená agenda jak v programu předsednictví, tak v jeho realizaci. Podle jednoho z respondentů pozice předsednické země pozitivně ovlivnila postoje české vlády a dala větší váhu naší reálné pomoci, celkově přiměla vládu chovat se v globálním měřítku zodpovědněji. Spokojené byly organizace, které agendu řeší s Ministerstvem zahraničních věcí. Naopak podle dalšího hlasu z perspektivy domácího zvládnutí migrační vlny a integrace a spolupráce s Ministerstvem vnitra nelze roli předsednictví posoudit s tím, že nebyl k dispozici dostatek informací a téma migrace patřilo spíše ke slabším agendám předsednictví.

Třetí nejlepší hodnocení získal výkon českého předsednictví v oblasti podpory **odolnosti vůči ruskému vlivu a kybernetickým hrozbám.**

V rámci dalších oblastí byly velmi pozitivně hodnocené některé dílčí agendy. Například téma **digitálního wellbeingu** pro oblast duševního zdraví dětí a mladých lidí bylo podle respondentů dobře zvoleno jako priorita, která se navíc v rámci předsednictví naplnila. Zůstává otázkou, kdo byl na vládní úrovni v této věci nositelem tématu a mohl by jím být i nadále. Závěry Rady, které předsedal český ministr školství, mládeže a tělovýchovy o podpoře digitálního wellbeingu jistě patří k pozitivním výsledkům.

Role českého předsednictví v **oblasti energetiky** byla některými hodnocena jako klíčová a jedním z respondentů označena dokonce jako dechberoucí, např. při pohledu na rekordní počet Rad uskutečněných pod předsednictvím českého ministra průmyslu a obchodu. V souhrnu bylo předsednictví v této oblasti hodnoceno jen mírně nadprůměrně (1,75 na škále 1-3).

V otázce **klimatických financí** šlo podle vyhodnocení spíše o zabránění ostudě.

České předsednictví bylo hodnoceno jako spíše slabé v oblasti implementace závěrů Konference o budoucnosti Evropy, v oblastech kulturních a kreativních odvětví a rovnosti žen a mužů, dále v dílčí agendě související se snahou o vyhlášení roku 2025 Evropským rokem dobrovolnictví. Podprůměrně je hodnoceno české předsednictví i v agendě právního státu a podpory občanské společnosti.

K podpoře zapojení občanské společnosti se jeden hodnotící příspěvek věnoval **zapojení mladých lidí**. „Předsednictví Radě EU ukázalo, že je možné mladé lidi zapojovat do přípravy, průběhu i vyhodnocování politických procesů jako partnery a opírat se o jejich názory a zkušenosti s cílem podporovat občanskou společnost. V tomto ohledu se zlepšil dialog s mládeží například tím, že mladí lidé byli zapojeni při předsednických akcích do akcí samotných nebo do poradních orgánů. Stále ale vidíme rezervy v tom, jakým způsobem je s mládeží v těchto procesech zacházeno. A to i přes sliby z oficiálních vládních materiálů, že se ‘předsednictví zaměří na zlepšení dialogu s mladými lidmi a podporu jejich účasti v politických procesech.’” Dobrou práci odvedly podle jednoho z respondentů Rada vlády pro nestátní neziskové organizace a k ní přidružený Výbor pro EU v době před předsednictvím v podpoře zapojení NNO do předsednictví.

Pokud jde o poslední zmíněné agendy – slovy jednoho z respondentů: „České předsednictví se prakticky vůbec nesnažilo posunout výsledky **Konference o budoucnosti EU** dál. Bralo konferenci jako nutné “cvičení”, kterým musíme projít. U vyhlášení roku 2025 Evropským rokem dobrovolníků MŠMT sice podpořilo návrh představený zástupci NNO na konci předsednictví na pracovní snídani před poslední Radou, vlastní aktivitu k tomu však nevyvinulo.” S ohledem na **dobrovolnictví** byla oceněna nově nastartovaná spolupráce mezi Ministerstvem vnitra a ČSÚ při přípravě šetření, které má zajistit sběr dat srovnatelný s evropskými standardy.

Kritické postřehy týkající se role českého předsednictví v oblasti sankcí vůči Rusku byly mírněny pochopením pro komplikovanost této problematiky a pro nedostupnost rychlých řešení, což je současně apel na pokračující angažmá v této věci.

Kulturní aktivity přinesly českému předsednictví viditelnost, chyběla však transparentnost, pokud jde o možnost zapojení se do programu.

Několik respondentů roli předsednictví vůbec nehodnotilo nebo uvedli, že jim pro hodnocení chybí informace.

Hodnocení možnosti zapojení NNO v době předsednictví

Příspěvek NNO byl nabídkou nestátních neziskových organizací vládě ke sdílení zkušeností a znalostí v oboru a uváděl konkrétní aspekty priorit pro předsednictví, na jejichž realizaci jsou připraveny se podílet. Proto je hodnocení možnosti zapojení NNO do realizace předsednictví důležitou výpovědí v tomto dotazníku. **Více než polovina respondentů označila možnosti zapojení do spolupráce se státem v době předsednictví za lepší ve srovnání s předcházejícím obdobím. Pouze tři respondenti uvedli, že vnímali možnost zapojení jako horší v porovnání s dobou před předsednictvím.**

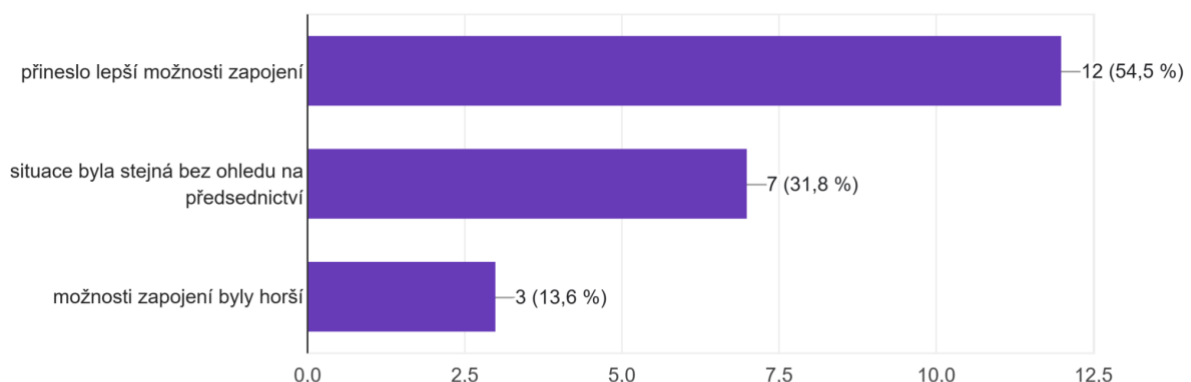
Příklad dobré praxe:

Organizace věnující se transformační politice dlouhodobě spolupracují především s **Ministerstvem zahraniční věcí (MZV)**. V průběhu předsednictví 2022 tomu nebylo jinak. Spolupráce probíhala na všech úrovních, od ministra, přes náměstky až po jednotlivé odbory. NNO pracující v této oblasti participovaly na řadě oficiálních i neoficiálních akcí, které však vesměs navazovaly na již dříve započaté aktivity (především s MZV). Z větších oficiálních akcí, které se konaly pod záštitou CZ PRES a na kterých se podílely NNO ve spolupráci s **MZV, MPO či Úřadem vlády**, můžeme např. zmínit [Prague European Summit \(EUROPEUM\)](#), [EU Enlargement Think Tank Forum \(EUROPEUM\)](#), [Striving for Climate Security in the Midst of Multiple Crises \(AMO\)](#), [Dosažitelná zelená transformace zemí Západního Balkánu \(AMO\)](#) nebo [Kulatý stůl s občanskou společností ze zemí západního Balkánu k výzvam evropské integrace \(CEELI a Forum 2000\)](#). Příkladná spolupráce se **Stálým zastoupením ČR při EU** proběhla např. při organizaci lidskoprávního filmového festivalu Jeden svět v Bruselu (Člověk v tísní), u příležitosti [kulatého stolu při předání předsednictví mezi Českou republikou a Švédskem \(AMO\)](#) nebo na akcích různých formátů, které v průběhu předsednictví pořádala bruselská kancelář EUROPEA. Oficiální přítomnost českého think tanku v Bruselu též dávala možnost účinně propojovat aktéry a zapojovat se do řady oficiálních i neoficiálních akcí.

Obecně NNO hodnotí spolupráci s MZV jako velmi dobrou a podnětnou. Participativní procesy zde fungují dlouhodobě. Aktivity započaté nebo prohloubené v době předsednictví zpravidla neuhaslly, ale navazuje se na ně i při další práci. Rovněž kladně hodnocené je období příprav na předsednictví, v němž měly NNO možnost bilaterálních schůzek s ministry M. Bekem, J. Lipavským a H. Langšádlovou.

Jak hodnotím možnosti pro zapojení NNO v době předsednictví v porovnání s předcházejícím obdobím (přineslo předsednictví lepší možnosti zapojení)?

22 odpovědí

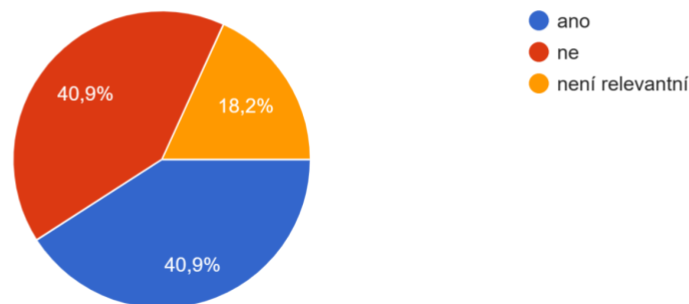
Pokud jde o konkrétní možnost podílet se na přípravě politických dokumentů a stanovisek a možnosti jejich připomínkování, mělo ji asi 40 % sítí, resp. organizací zapojených do šetření. Stejně množství organizací se vyjádřilo, že takovou možnost

neměly. V některých případech šlo o materiály či legislativní návrhy, které neměly přímou souvislost s předsednictvím, ale týkaly se prioritních témat. Dva další respondenti předkládali svá stanoviska pouze přímo na evropskou úroveň, Evropskému parlamentu nebo Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru.

V případě spolupráce s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) poukázal jeden z respondentů na situaci, která často vzniká. NNO se mohou podílet na vstupech, ovšem drafty ministerských materiálů už nemají možnost konzultovat s odkazem na jejich neveřejný charakter.

Způsobem pro naše podmínky nadstandardním měly možnost zástupci České rady dětí a mládeže účastnit se agend v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jejím prostřednictvím byli mladí lidé zapojeni do přípravy dokumentů rámujících dialog mládeže (např. Explanatory note předsednického tria FR-CZ-SE), do přípravy obsahu a harmonogramu Evropské konference mládeže, která se konala v Praze v červenci 2022, do zpracování zprávy z konzultací s mladými lidmi na téma Udržitelná zelená Evropa a Inkluzivní společnost či do připomínkování Závěrů Rady o podpoře mezigeneračního rozměru v oblasti mládeže s cílem podpořit dialog a sociální soudržnost. Podíleli se dále na zpracování doporučení pro další rozvoj Evropského dialogu mládeže, zejména Evropských konferencí mládeže. V rámci zapojení do Resortní koordinační skupiny MŠMT připomínkovali stanoviska pro jednání Pracovní skupiny pro mládež.

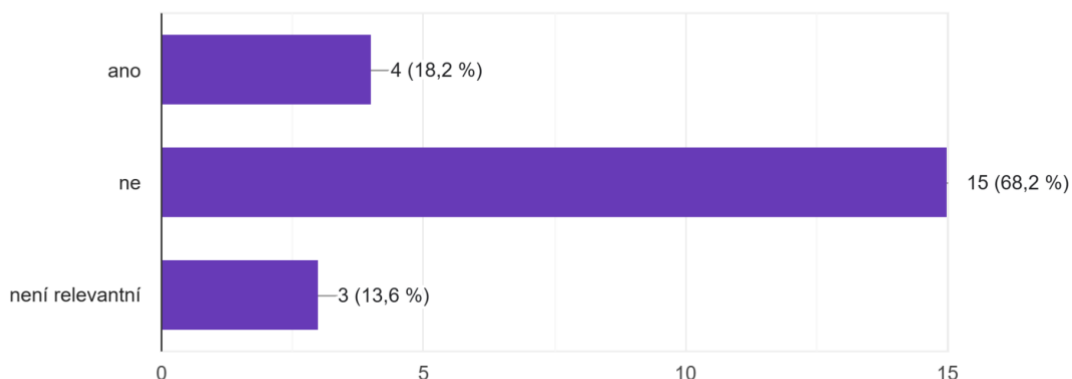
Podíleli jste se na přípravě a připomínkování materiálů, vytváření politických stanovisek, apod. ?
22 odpovědí

Pokud jde o zapojení do konzultací k závěrům Rad v rámci českého předsednictví, uvedli jen čtyři respondenti, že se jich zúčastnili. Vedle již zmíněné spolupráce na agendách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy poskytlo tuto možnost v jednom případě i Ministerstvo zahraničních věcí.

Účastnili jste se konzultací k závěrům Rad?

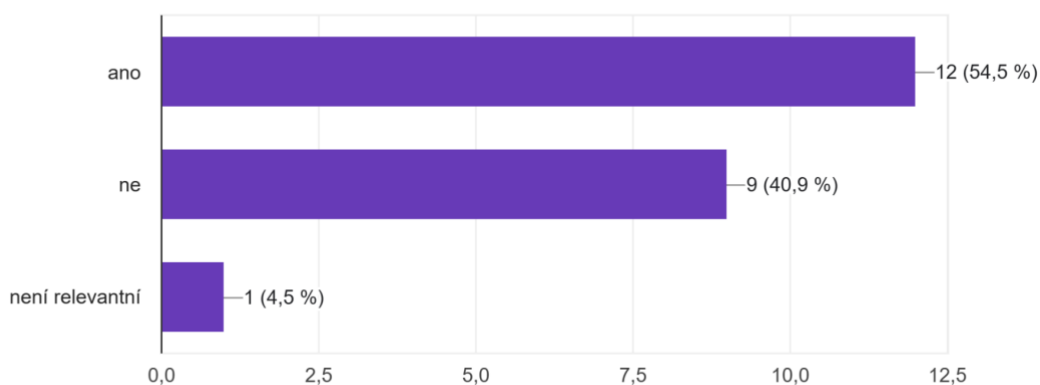
22 odpovědí

Vlastní akce v rámci předsednictví pořádala více než polovina oslovených sítí nebo organizací. Byly to například konference “Svět (bez) mladých” v Lichtenštejnském paláci v Praze organizovaná s Úřadem vlády ČR, konference “Čas na rovnost žen a mužů” v Knihovně Václava Havla ve spolupráci s Odborem rovnosti žen a mužů Úřadu vlády, konference “Striving for Climate Security in the Midst of Multiple Crises” v Černínském paláci a “Resilience as a Task” v ARA Palace v Praze, obě jako součást oficiálního programu předsednictví. Třetí ročník konference o spolupráci v kultuře “Culture Get-Together” se v r. 2022 konal jako součást doprovodného programu k předsednictví. Pokud jde o ministerstva, sítě NNO spolupracovaly při pořádání akcí s Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, v jednom z uvedených případů i s Ministerstvem pro místní rozvoj. Často šlo ze strany ministerstev o neformální podobu spolupráce s praktickou podporou (prostory pro akci, občerstvení, technika a další organizační výpomoc) a vysláním řečníků na akci. Dalším partnerem pro neziskový sektor při pořádání akcí bylo Stálé zastoupení ČR v Bruselu, případně Zastoupení Evropské komise v České republice.

Pořádali jste vlastní akci v rámci k předsednictví?

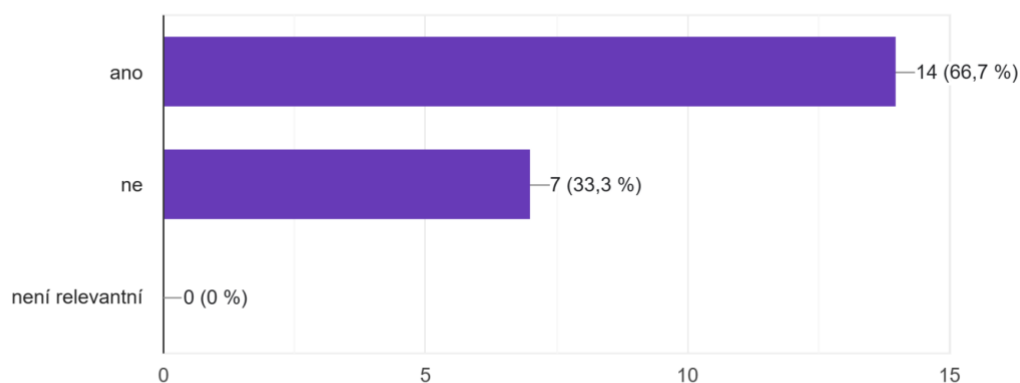
22 odpovědí

Ještě více oslovených sítí a organizací bylo přizváno k oficiální akci nebo akcím v rámci předsednictví (téměř 67 % respondentů). Nejčastěji se zúčastnili v roli řečníků či moderátů, v menšině jen jako pasivní účastníci. Hlavními pořadateli těchto akcí byli ÚV, MŠMT, MZV, MO, MPO, evropské instituce nebo další zahraniční organizátoři. Ke spolupráci státu s neziskovým sektorem pořádaly NNO a jejich nadoborová střešní organizace NeoN spolu s ÚV konferenci pod názvem “Strategická partnerství pro budování demokratické společnosti v Evropě”, která byla součástí doprovodného programu předsednictví.

Byli jste pozváni k účasti na oficiálních akcích k předsednictví?

21 odpovědí

Dobrym příkladem bylo zapojení České rady dětí a mládeže (ČRD M), která byla spoluzodpovědná za přípravu obsahové stránky průběhu Evropské konference mládeže v Praze, podílela se na přípravě podkladů pro účastníky, organizovala pro ně přípravný seminář a podílela se i na evaluaci akce. Jako člen předsednického tria pořádala dva celoevropské semináře o výsledcích konzultací Evropského dialogu mládeže a o přechodu do implementační fáze, která probíhá během švédského předsednictví. Historicky poprvé se v rámci českého předsednictví konalo setkání ministerských úředníků zodpovědných za oblast mládeže v členských státech EU (tzv. DG meeting) za účasti mládeže, jejíž výběr a přípravu zorganizovala ČRD M. ČRD M se podílela na výběru mladých lidí za Českou republiku, kteří dostali možnost zorganizovat panelové diskuse na závěrečné konferenci Evropského roku mládeže “Claim the Future”, kterou pořádalo české předsednictví (MŠMT) ve spolupráci s Evropskou komisí a Evropským parlamentem v Bruselu. Účastnila se také přípravy této konference.

Dalším pozitivním příkladem jsou akce Českého fóra pro rozvojovou spolupráci (FoRS) ve vazbě na předsednictví. FoRS je v rámci předsednictví EU součástí předsednického projektu „Towards an open, fair and sustainable Europe in the world –

Third Trio EU Presidency Project“. Na jeho plnění spolupracuje společně s dalšími třemi partnery Coordination Sud (Francie), CONCORD Sweden (Švédsko) a sítí evropských nevládních organizací CONCORD Europe. Předsednický projekt probíhá od ledna 2022 do června 2023, přičemž hlavním cílem pro FoRS je kvalitativní posun české zahraniční rozvojové spolupráce, humanitární pomoci, globálního rozvojového vzdělávání a odpovídající navýšení prostředků na ně. V době českého předsednictví proběhly tyto akce:

- Kulatý stůl k humanitární agendě ve spolupráci s evropskou nevládní humanitární platformou VOICE v Praze;
- Kulatý stůl ve spolupráci s ÚMV a Stálým zastoupením ČR v Bruselu o tom, jak participace může posílit resilienci obyvatel v rozvojových zemích, záštita CZ PRES;
- Mezinárodní konference zaměřená na zviditelnění ZRS v českém prostředí mezi decision-makers, záštita ministr Lipavský, záštita CZ PRES;
- Prezenční debata k čerstvě zveřejněné Dublinské deklaraci ke globálnímu vzdělávání za účasti zástupců MŠMT, MZV aj. a s online vystoupením vedoucího evropské sítě pro GRV GENE;
- Panelová diskuse “Žijeme a učíme se v neklidné době”, záštita MŽP, MZV, MŠMT;
- Festival Globálního rozvojového vzdělávání;
- Akce “Univerzity pro rozvoj”;
- Výstava “Rozvojová spolupráce přináší úspěch”.

Jako další přidanou hodnotu předsednictví jmenovaly organizace účast na přípravných kulatých stolech, více možností k bilaterálním kontaktům a v některých případech větší aktivitu ministerstev směrem k navázání spolupráce s neziskovým sektorem než obvykle.

Za slabinu předsednictví byly označeny **nedostatečné kapacity státní správy a její neuspokojivý výkon ve využití předsednické role pro komunikaci důležitých evropských témat** v českém kontextu. V některých případech byla kritizována netransparentní komunikace ohledně organizace a možnosti zapojení NNO do akcí předsednictví.

Necelá polovina respondentů deklarovala, že jejich zapojení do agend předsednictví ČR v Radě EU odpovídalo jejich představám a kapacitám. V jednom případě organizace uznala, že kapacitám možnosti zapojení odpovídaly, i když očekávání by v ideálním případě byla větší. Dvě sítě zdůraznily, že byly schopné naplnit potenciál svého zapojení do agend předsednictví díky zvláštnímu grantu, který umožnil navýšení jejich kapacity.

Organizace jmenovaly následující faktory, které pozitivně ovlivnily spolupráci NNO s vládou v průběhu předsednictví:

- ministerstva využívala jako jindy expertízu, kterou NNO disponují,

- předpokladem pro zapojení byly již existující kontakty, zapojení NNO do stálých poradních orgánů, výborů apod.,
- dvě organizace jmenovaly větší než obvyklou otevřenost vlády ke spolupráci s NNO pod vlivem role předsednické země a vlivem zahraničních zvyklostí a očekávání ohledně aktivního zapojování NNO,
- sítě NNO, které mají své bruselské pobočky, byly ve výrazně lepší situaci, pokud mohly využít i kapacity těchto kanceláří.

Faktor války a uprchlické krize byl jmenován jak v jeho "pozitivním" důsledku -- vláda ČR nutně vyvíjela směrem k některým agendám větší aktivitu -, tak v jeho negativním dopadu na kapacity obou stran, státu i NNO.

Jako hlavní faktor negativně ovlivňující možnost spolupráce byla opakovaně uvedena trvající malá otevřenost státní správy vyžít lidské a intelektuální zdroje neziskového sektoru, a z toho plynoucí nedostatečná organizace spolupráce (informovanost, komunikace, časování, prostor pro skutečnou, nejen formální spolupráci apod.) Další jmenované negativní faktory:

- omezené kapacity NNO sledovat evropskou agendu v celé její šíři nebo zapojit se aktivně do aktuální agendy předsednictví,
- ještě nižší kapacity úředníků pro spolupráci z důvodu pracovní přetíženosti předsednictvím nebo z důvodu malé kapacity na straně státní správy alokovaných na agendu předsednictví,
- pokračování obvyklé situace, kdy se spolupráce koná výhradně z iniciativy NNO.

V podstatě všechny organizace zapojené do šetření deklarovaly svou ochotu angažovat se i nadále v evropských agendách jejich zájmu. Vedle toho, že téměř žádná z agend předsednictví se v zásadě nevyčerpala, v návaznosti na zkušenost s předsednictvím a aktuálním vývojem získávají na důležitosti následující témata:

- pozornost věnovaná zranitelným společenským skupinám, a to i se zřetelem na důsledky pro výsledek příštích evropských voleb a odolnosti naší demokracie vůbec,
- podpora ukrajinské společnosti i v oblasti duševního zdraví proto, aby materiální pomoc při poválečné obnově Ukrajiny mohla být efektivní,
- využití zkušenosti s uprchlickou vlnou z Ukrajiny pro strukturování budoucí rozvojové a humanitární pomoci,
- podpora společenské angažovanosti lidí, která mohla získat impuls v reakci na uzavřenost společnosti v době pandemie covidu,
- vliv neziskového sektoru na podobu implementace evropského Aktu o digitálních službách (Digital Services Act -- DSA), především ve věci dohledu nad obranou proti neoprávněným zásahům do příspěvků na sociálních sítích,

- podpora spolupráce klíčových aktérů při formulaci legislativně-metodických opatření vycházejících z principů digitálního wellbeingu,
- formální zakotvení občanské/civilní služby i v České republice a podpora mezinárodní mobility i pro znevýhodněné skupiny mladých lidí,
- zachování důrazu na jednotu Evropské unie, který Česká republika přinášela do jednání na evropské úrovni v době předsednictví.